

## SXEDIO.FY3

**25.4.1952:** Η ΟΜΙΛΙΑ ΤΟΥ ΕΘΝΑΡΧΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΟΥ ΒΙΑ ΜΑΡΚΙΔΗ ΓΙΑ ΤΟ ΘΕΜΑ ΤΗΣ ΠΑΡΑΧΩΡΗΣΗΣ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ ΣΤΗΝ ΠΡΩΤΗ ΕΘΝΟΣΥΝΕΛΕΥΣΗ ΣΤΟΝ ΚΑΘΕΔΡΙΚΟ ΝΑΟ ΑΓΙΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ ΣΤΗ ΛΕΥΚΩΣΙΑ

Τέταρτος ομιλητής μετά τον Αρχιεπίσκοπο Μακάριο στην πρώτη Εθνοσυνέλευση που συγκάλεσε ο ίδιος στον Καθεδρικό Ναό Αγίου Ιωάννου στη Λευκωσία, ήταν ο Εθναρχικός Σύμβουλος και Δημοσιογράφος - Εκδότης Σάββας Χρίστης που μίλησε με θέμα "Το Σύνταγμα ίσον ιμπεριαλιστική πλεκτάνη".

Είπε στην ομιλία του ο Βίας Μαρκίδης:

"Εις την καθαράν, έντονον και επίμονον αξίωσιν του κυπριακού λαού και του πανελληνίου γενικώς δι' άμεσον εθνικήν αποκατάστασιν της νήσου μας, αξίωσιν, η οποία ουδεμίαν απολύτως λογικήν αντίρρησιν επιδέχεται, η κυρίαρχος Δύναμις αντιτάσσει το περιβόητον "Σύνταγμα" προσπαθούσα να παρακάμψη το φανερόν αδιέξοδον εις το οποίον περιηλθεν.

Ελπίζει ότι διά του "Συντάγματος" θα ευρεθή εντάξει απέναντι του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών, του οποίου αθετεί την βασικωτέραν αρχήν, την αρχήν του σεβασμού του δικαιώματος αυτοδιαθέσεως των λαών. Η Αγγλία συναισθάνεται την ανοχήν της και γνωρίζει ότι τα Ηνωμένα Εθνη δεν ανέχονται να κλέπτεται η ελευθερία διά της τυφλής δυνάμεως του ισχυροτέρου, ένας λοιπόν εκ των κυριωτέρων λόγων διά τους οποίους η Μεγάλη Βρετανία επιδιώκει την εγκαθίδρυσιν "Συντάγματος" είναι να συσκοτίση τα πράγματα και επιπροσθέτως να αποφύγη τας εναντίον της καταγγελίας εις τας διαφόρους επιτροπάς του ΟΗΕ, επί παραβάσει ειδικών υποχρεώσεων τας οποίας ανέλαβεν, ως π.χ. περί αυτονομίας της Παιδείας προοδευτικής υιοθετήσεως θεσμών οδηγούντων προς πλήρη ανεξαρτησίαν κλπ. Η Αγγλία επιδιώκει όπως το Κυπριακόν ζήτημα εντοπισθή εις τα πλαίσια των

κοινών αποικιακών προβλημάτων και ακριβώς δι' αυτόν τον λόγον μας προσέφερε "σύνταγμα" ολίγον μετά την λήξιν του δευτέρου παγκοσμίου πολέμου και πιθανώς να επαναλάβη την πλεκτάνην της και τώρα ότε αισθάνεται ασυγκρίτως μεγαλυτέραν την πίεσιν της παγκοσμίου κοινής γνώμης προς αποκατάστασιν της εθνικής ελευθερίας των λαών τους οποίους διοικεί παρά την θέλησιν των.

Από της απορρίψεως του "συντάγματος" που προσέφερον ο τραγικώς αποτυχών κυβερνήτης της νήσου Λόρδος Ουίνστερ, κερδίζομεν καθημερινώς έδαφος, διότι καθημερινώς καθίσταται γνωστότερον το Ζήτημά μας. Αποδοχή λοιπόν "Συντάγματος" θα εσήμαιεν υποχώρησιν καθ' ον χρόνον ακάθεκτοι προελαύνομεν προς τον αντικειμενικόν σκοπόν που απετέλει το όνειρον εκατόν Κυπριακών γενεών και είναι το μοναδικό περιεχόμενον της ζωής της παρούσης γενεάς, την Ένωσιν και τίποτε ολιγώτερον από την ένωσιν. Αυτός είναι ένας των κυριωτέρων λόγων διά τους οποίους απορρίπτομεν το "Σύνταγμα".

Αντιτάξαμεν σθεναράν αντίστασιν και ανετρέψαμεν τα κυβερνητικά σχέδια που παρουσίασεν ο Λόρδος Ουίνστερ, όταν το μεταπολεμικόν πνεύμα μόλις ήρχιζε να διαμορφούται, σήμερα, ότε το αντιαποικιακόν πνεύμα κυριαρχεί εις όλον τον κόσμον, η στρατηγική του αγώνος επιβάλλει να εξουδετερώσωμεν την ιμπεριαλιστικήν παγίδα μετά μεγαλυτέρας αγανακτήσεως. Τυχόν αντίθετος τακτική θα εσήμαιεν απάρνησιν του εαυτού μας. Δεν θα επιτρέψωμεν να διέλθη διά των απορθητών ψυχικών μας τειχών ο Αγγλικός Δούριεος Ιππος, μέσα εις την κοιλίαν του οποίου θα ευρίσκωνται 10-20 άνθρωποι που θα ήσαν ευάλωτοι και θα προσεφέροντο να συσκευασθούν με την ξένην κυβέρνησιν καταδεχόμενοι να απομονωθούν από το σύνολον του Κυπριακού λαού.

Ένας από τους κυρίους σκοπούς της Εθνοσυνελεύσεως αυτής, την οποίαν με πρόδηλον και ευνόητον πολιτικήν σκοπιμότητα συνεκάλεσεν η Εθναρχία, είναι να διακηρυχθή διά μίαν ακόμη φοράν και με τον εντονώτερον και τον πλέον απόλυτον

τρόπον, ότι ούτε να ακούσωμεν θέλομεν περί "Συντάγματος" και ότι είμεθα ψυχικώς παρασκευασμένοι να αντιμετωπίσωμεν την ξενικήν προπαγάνδαν διά της αγερώχου στάσεως που μόνον οι Έλληνες γνωρίζουν να ακολουθούν. Εάν και μόλις προταθή ή επιβληθή οιοσδήποτε μορφής "Σύνταγμα" θα το πολεμήσωμεν χωρίς να το εξετάσωμεν. Εις την πρότασιν ή επιβολήν του θα απαντήσωμεν διά μιας λέξεως, της λέξεως που ενέπνευσε τον κόσμο και απετέλεσε τη απαρχήν της συμμαχικής νίκης, "Όχι".

Τι θα κάμωμεν το "σύνταγμα" αφού αυτό αποτελεί όπλον του αντιπάλου; Και τι θα το κάμουν ακόμη και οι 10-12 της κοιλίας του Δουρείου Ιππου, αφού αυτό θα είναι άχρηστον; Και πράγματι θα είναι άχρηστον, διότι κατ' ουσίαν θα είναι ό,τι και το σημερινόν "μονοκρατικόν" καθεστώς και μόνον μερικοί τυποί θα είναι διαφορετικοί. Κάθε ζήτημα σοβαρόν θα διευθύνεται από την θέλησιν του κυριάρχου, όπως ακριβώς συμβαίνει και σήμερον. Εις τον λαόν θα δώση απλώς την άχαρι και μικροπρεπή διαμάχην δι' ευτελή ζητήματα, με την υστερόβουλον σκέψιν ότι ούτω ο λαός θα διασπασθή και θα απορροφηθή εις ασημάντους μικρότητας,

Όσον" φιλελεύθερον" και εάν είναι το "Σύνταγμα" με το οποίον διοικούνται οι δούλοι, δεν μεταβάλλει την κατάστασιν. Διότι ο κυρίαρχος κρατεί διά τον εαυτόν του τα κλειδιά. Εάν επρόκειτο να μας τα παραδώση, θα έφευγε διότι δεν θα μας εχρειάζετο. Αρκεί να αναφέρωμεν ως παράδειγμα το Σουδάν. Η Αγγλία ευρεθείσα προ αδηρίτου ανάγκης προσφέρει εις την μαύρην εκείνην χώραν "σύταγμα" το οποίον- όπως διακηρύττει- οδηγεί προς την αυτοδιάθεσιν. Εν τούτοις οι πολιτικοί του Σουδάν χαρακτηρίζουν το προσφερόμενον καθεστώς ως δικτατορικόν. Δικτατορικόν λοιπόν εν Σύνταγμα προσφερόμενον υπό του κυριάρχου, έστω και εάν τούτο οδηγή προς την αυτοδιάθεσιν, δηλαδή προς την πλήρη ανεξαρτησίαν.

Τι επομένως θα είναι το διά την Κύπρον

προοριζόμενον "Σύνταγμα" το οποίον θα είναι υποδεέστερον του σουδανικού αφού εις ημάς δεν θα αναγνωρίζεται το δικαίωμα της αυτοδιάθεσης. Και μήπως δεν είναι ζήτημα αξιοπρεπείας να απορρίψωμεν ασυζητητί ένα καθεστώς που μας θέτει εις κατωτέραν μοίραν από τους Μαύρους; Τι θα κάμωμεν ένα πολίτευμα, του οποίου βάσιν θα αποτελή ότι η Κύπρος θα παραμείνη κτήμα της Αγγλίας, ενώ ό,τι θέλομεν και ό,τι ζητούμεν, εκείνο διά το οποίον αγνωνιζόμεθα και θα αγωνισθώμεν εντονώτερα είναι να διακοπή οριστικώς και τελείως κάθε διοικητικός δεσμός, προς την κρατούσαν δύναμιν και η πραγματοποίησις του ιερού και Αγίου Πάθους μας της Ενώσεως με τη Ελλάδα μας.

Αποδοχή "συντάγματος" σημαίνει κατάπαυσιν της μάχης καθ' ον χρόνον αύτη κερδίζεται. Σημαίνει μείωσιν της υπολήψεως μας, σημαίνει αναγνώρισιν ότι είμεθα κατώτεροι των Μαύρων, σημαίνει καταπρόδοσιν της ιστορίας μας, σημαίνει τάφον διά τα παιδιά μας. από το εν μέρος είναι η καταστροφή της ενωτικής μας υποθέσεως και από το άλλο εν "σύταγμα" και δη "Σύταγμα" άχρηστον. Και μόνον το γεγονός ότι η Κυβέρνησις προπαγανδίζει υπέρ εγκαθιδρύσεως "Συντάγματος" αποδεικνύει ότι τούτο εξυπηρετεί τα ιδικά της σχέδια προς βλάβην του ιδικού μας αγώνος".

Αλλ' ιδού και η μαρτυρία του Σερ Ρόναλντ Στορς, κυβερνήτου της Κύπρου κατά την περίοδον προ και μετά τα Οκτωβριανά. Ο πολυμήχανος εκείνος Άγγλος ιμπεριαλιστής γράφει τα εξής εις το βιβλίον του υπό τον τίτλον "Προσαναστολισμοί": "Άρχηγός της Ελληνικής αντιπολιτεύσεως εις το Νομοθετικόν Συμβούλιον και ο πλέον έξυπνος και ο επιβλητικός ήτο ο πανιερώτατος Νικόδημος Μυλωνάς. Εξετίμων τον Επίσκοπον και διαρκούσης μιάς επισκέψεως του προς εμέ, επωφελούμενος των παραπόνων αυτού και των άλλων βουλευτών εναντίον του ισχύοντος τότε συντάγματος, τον παρεκάλεσα να εισηγηθή καλύτερον σύνταγμα. Μου υπεσχέθη ότι θα το έπραττεν, αλλ' ουδέποτε το έπραξε, διότι αναμφιβόλως

αντελαμβάνετο ότι οιαδήποτε έκτασις της αυτοκυβερνήσεως υπό το Βρετανικόν Στέμμα θα εξησθένει το λαϊκόν αίσθημα δι' Ενωσιν της Κύπρου με την Ελλάδα.

Ιδού λοιπόν και ο Αγγλος κυβερνήτης μας λέγει ότι το "σύνταγμα" απομακρύνει την Ενωσιν.

Και κάτι άλλο: Όταν προ του πολέμου οι συνθήκαι ήσαν εντελώς διαφορετικάί και το ζήτημα Ενώσεως δν ηδύνατο να ανακινηθή, μερικοί περιέφερον προς υπογραφήν υπόμνημα διά του οποίου εζητείτο η παραχώρησις "συντάγματος". Η αστυνομία παρηκολούθει την κίνησιν ταύτην, διότι την εθεώρει ως σαμποτάρισμα της κυβερνητικής μηχανής. Όταν όμως μετά την λήξιν του πολέμου είχαν δημιουργηθή συνθήκαι επιτρέπουσαι ανανέωσιν του ενωτικού μας αγώνος, η Κυβέρνησις προσέφερε "Σύνταγμα" και την **26ην** Απριλίου **1947** ο τότε αποικιακός Γραμματεύς κ. Τέρμπουλ εκάλεσε τους δημοσιογράφους και τους προειδοποίησεν ότι η αντίδρασις κατά του "συντάγματος" θα επατάσσετο ως σαμποτάρισμα της κυβερνητικής μηχανής. Το **1939** σαμποτάρισμα ήτο το να θέλγη "Σύνταγμα". Ιδού άλλη αντίφασις αποδεικνύουσα την αγωνίαν της κρατούσης δυνάμεως αγωνίαν από την οποίαν επιζητεί να απαλλαγή καλούσα ημάς να αποδεχθώμεν εν καθεστώς-μπλόφας.

Η παρούσα εθνοσυνέλευσις ως διακηρύξη ότι ο κυπριακός λαός είναι πολύ μικρός διά τόσον μεγάλην ατιμίαν και ότι, όπως συσπειρωμένος πέριξ του Εθνάρχου Μακαρίου του Β εματαίωσε την εκδηλωθείσαν διά του λорδου Ουΐνστερ επιβουλήν, θα εξουδετερώση και την απειλήν, η οποία τυχόν θα εκδηλωθή διά του Σερ Αντριου Ράϊτ, συσπειρωμένος πέριξ του σημερινού Εθνάρχου Μακαρίου του Γ, βέβαιος ότι συντόμως θα λάβη σάρκα και οστά το σύνθημα που είναι έμπνευσις και σκοπός, η Ενωσις και μόνον η Ενωσις".